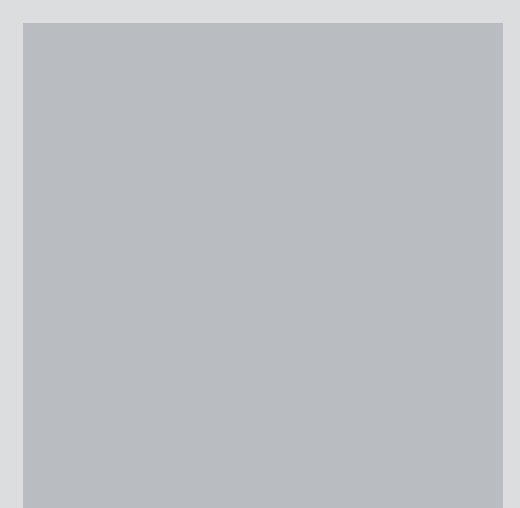
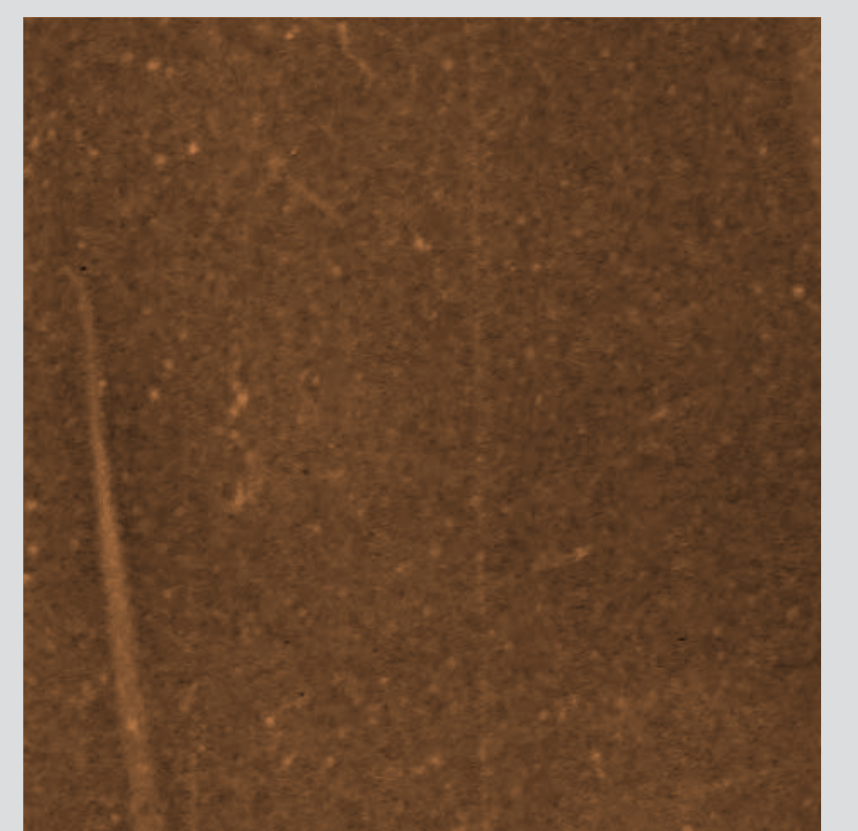
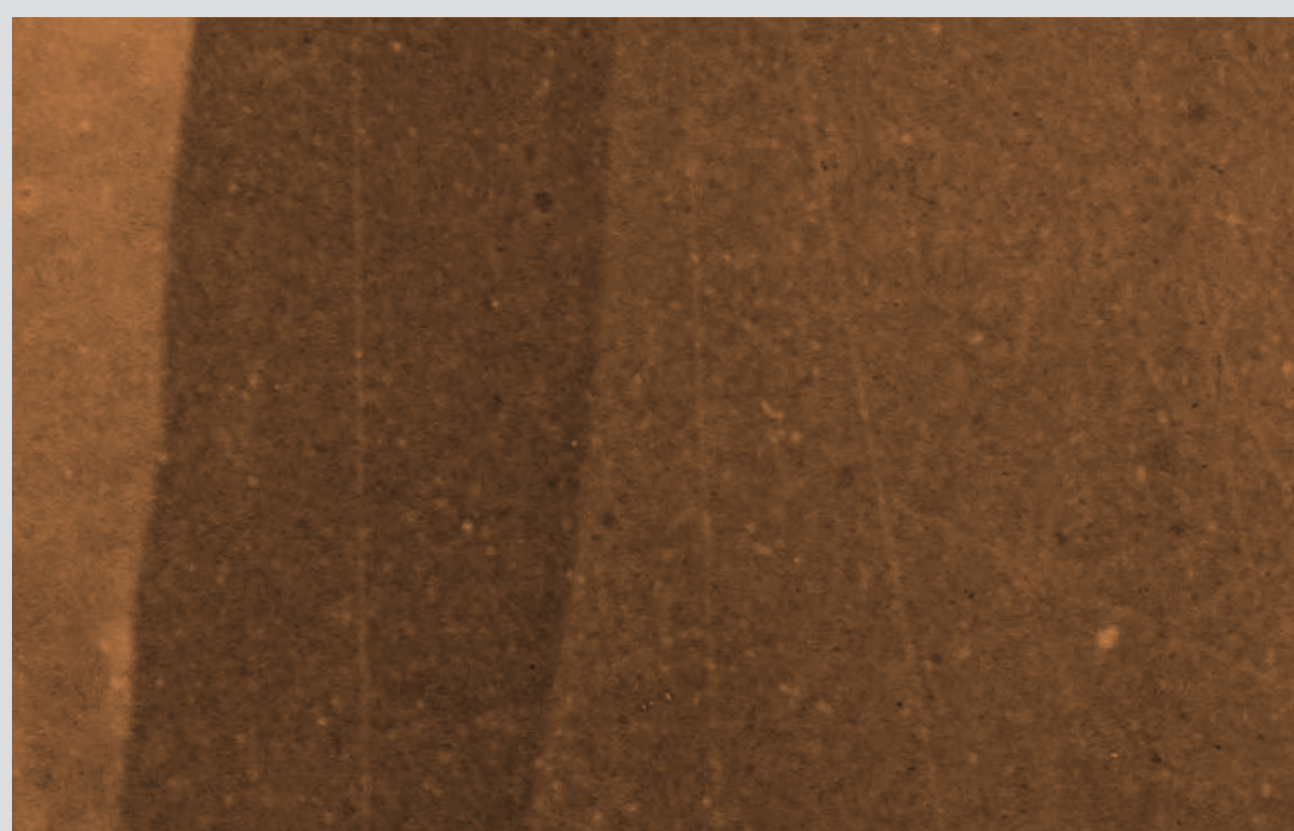
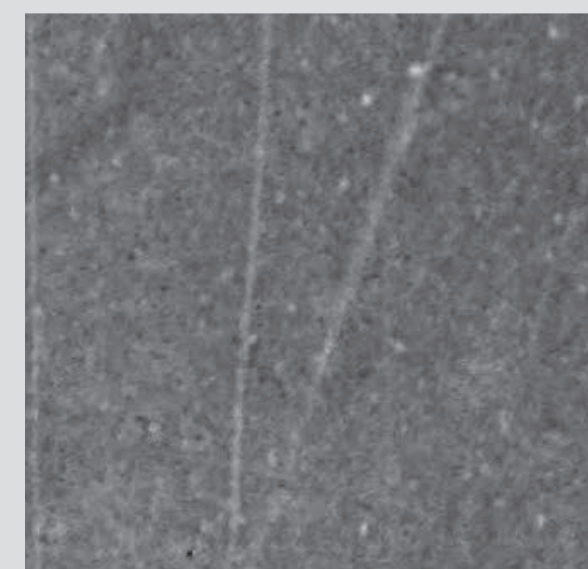

Wojciech Korfanty

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

BE BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE

1873

Albert, czyli Wojciech

Wojciech Korfanty urodził się 20 kwietnia 1873 r. w osadzie Sądżawki (dzielnica Siemianowic Śląskich). Był najstarszym synem Józefa i Karoliny Korfantych. Nadane na chrzcie imię Albert spolszczył na Wojciech, co stanowiło swoistą deklarację poczucia narodowego młodego Korfantego. W wieku sześciu lat został uczniem szkoły ludowej, w 1887 r. kontynuował edukację w katowickim gimnazjum, gdzie po raz pierwszy został ukarany za manifestowanie polskości. Z tego powodu maturę uzyskał eksternistycznie we Wrocławiu, gdzie rozpoczął studia z filozofii, prawa i ekonomii. Ukończył je w 1901 r. w Berlinie.

- Józef Korfanty z żoną Karoliną z domu Klecha – rodzice Wojciecha Korfantego
- 📍 Narodowe Archiwum Cyfrowe

- Budynek, w którym mieściło się katowickie gimnazjum, do którego uczęszczał Wojciech Korfanty, Katowice 1908 r.
- 📍 Muzeum Historii Katowic

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

← Wojciech Korfanty,
portret w wieku około 20 lat
📍 Muzeum Historii Katowic

Zasługę mojego uświadomienia narodowego przypisać muszę moim hakatystycznym profesorom w gimnazjum w Katowicach, którzy zohydzaniem wszystkiego co polskie i co katolickie wzbudzili we mnie ciekawość do książki polskiej, z której pragnąłem się dowiedzieć, czym jest ten lżony i poniżany naród, którego językiem w mojej rodzinie mówiłem.

Odezwa Wojciecha Korfantego do ludu śląskiego

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

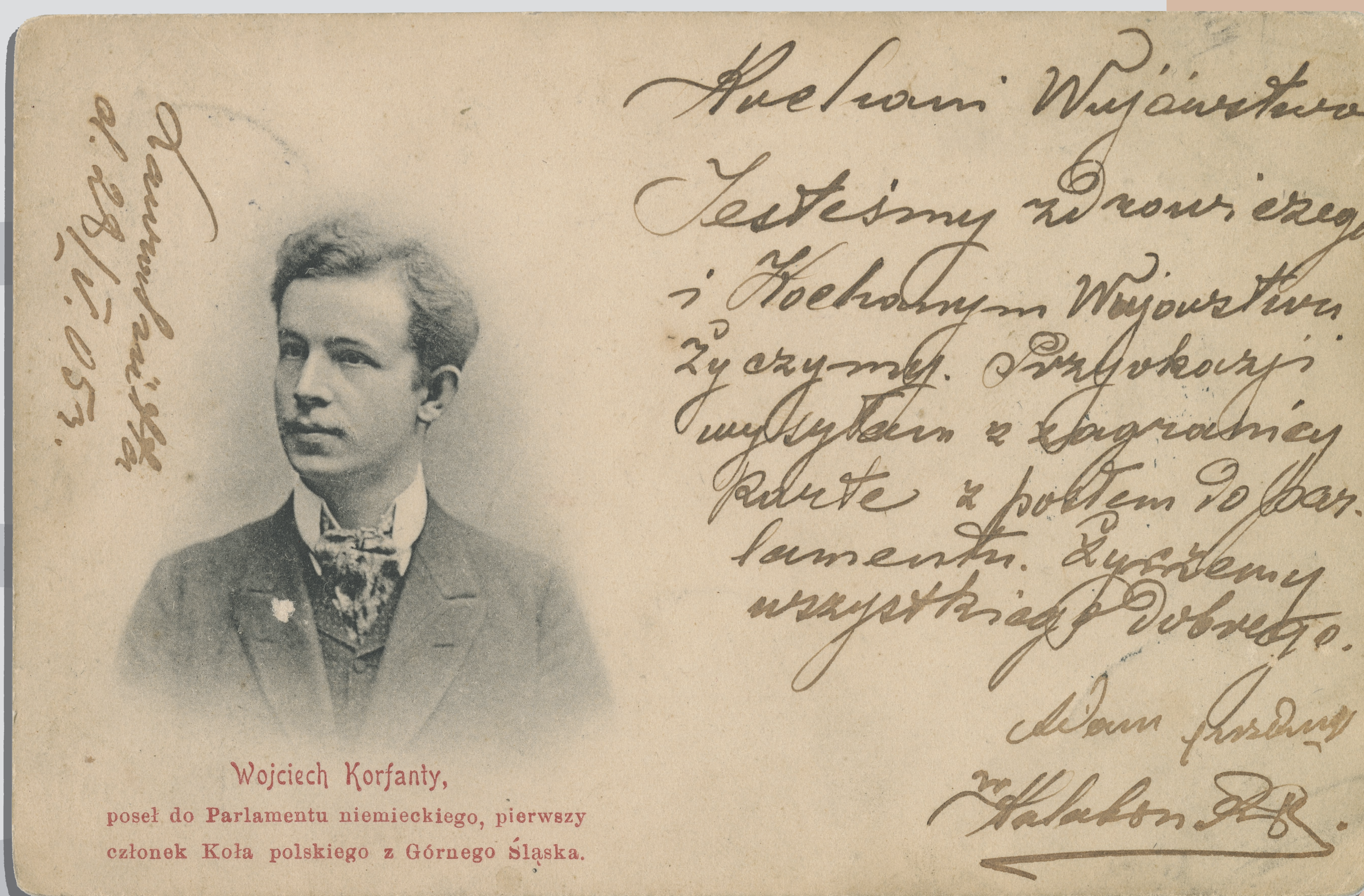
1901

„Precz z Centrum!”

← Działalność polityczna Korfantego przyczyniła mu wielu wrogów wśród hierarchii kościelnej. Z powodów politycznych ślub Wojciecha Korfantego i Elżbiety Szprot w 1903 r. musiał odbyć się w Krakowie
 📍 Śląska Biblioteka Cyfrowa

Rzucone przez Korfantego w 1901 r. hasło zapoczątkowało jego karierę polityka, ale przysporzyło mu wielu wrogów nie tylko wśród Niemców. Popierana masowo przez górnośląskich katolików Partia Centrum postrzegana była jako siła strzegąca interesów polskojęzycznych mieszkańców tej ziemi przed germanizacyjną polityką Niemiec. Korfanty uważał, że Górnolązacy samodzielnie powinni walczyć o swoje prawa w państwie niemieckim, bez powierzania swoich interesów partiom niemieckim.

Wojciech Korfanty, poseł do Parlamentu niemieckiego, pierwszy członek Koła polskiego z Górnego Śląska.

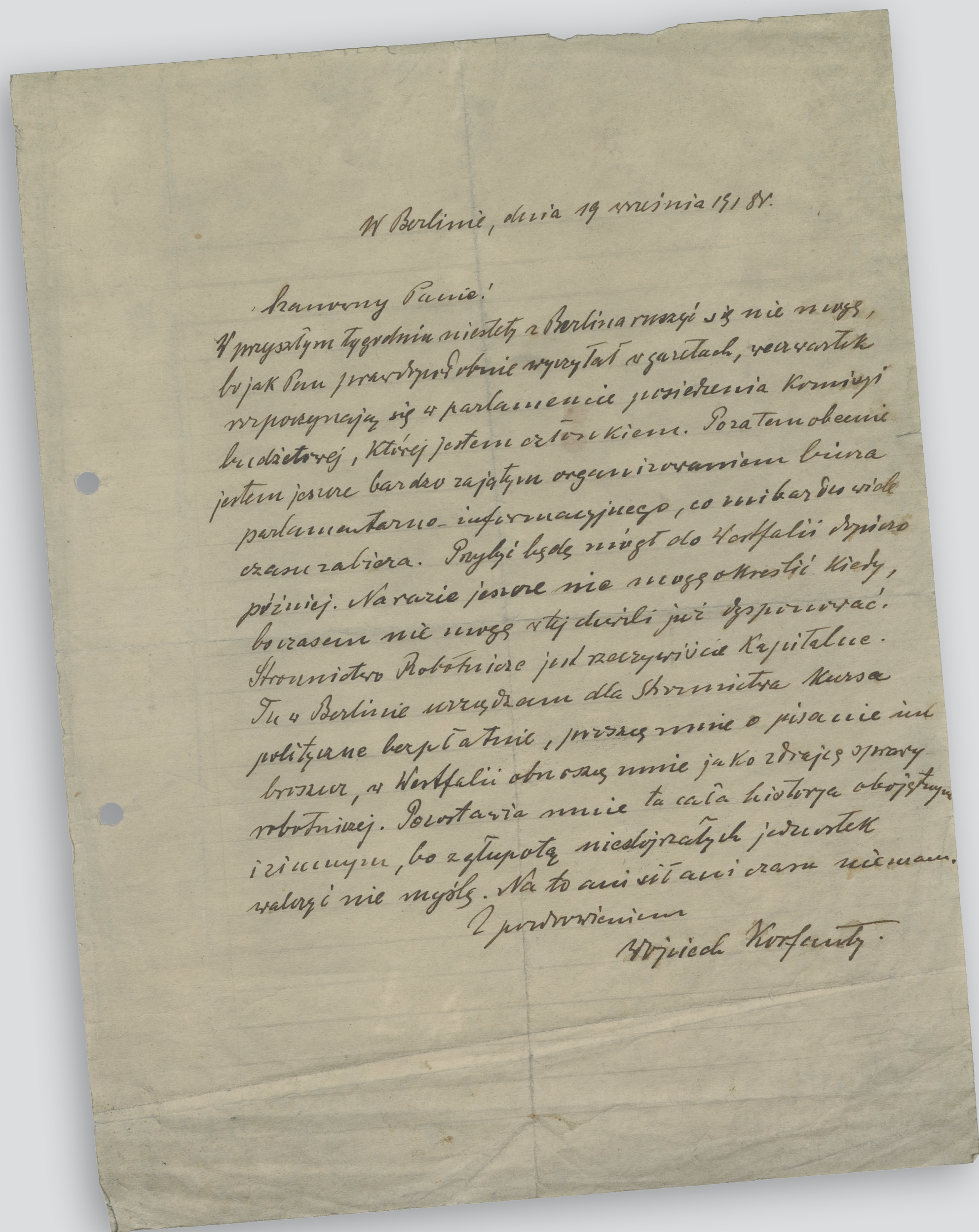
← Wojciech Korfanty, poseł do parlamentu niemieckiego, pierwszy członek Koła Polskiego z Górnego Śląska, Katowice 1905 r.
 📍 Muzeum Historii Katowic

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1903

Posel Korfanty

← List Wojciecha Korfantego do Karola Koźlika, zawierający m.in. wzmianki na temat działalności Korfantego w Reichstagu oraz jego stosunków ze Stronnictwem Robotniczym

📍 Muzeum Historii Katowic

W wyborach z 1903 r. Korfanty został wybrany posłem do parlamentu niemieckiego (Reichstagu), w którym wstąpił jako pierwszy Górnoszlązak do Koła Polskiego. W kolejnym roku wybrano go do pruskiego parlamentu krajowego (Landtagu) jako posła z Wielkopolski. Stał się jednym z najbardziej rozpoznawalnych polskich polityków w Niemczech. Krytykował gwałtownie politykę germanizacyjną rządu pruskiego, wzywał do respektowania swobód językowych i wyznaniowych, także po raz pierwszy wyraził pogląd, o przynależności Górnoszlązaków do narodu polskiego. Posłem niemieckim pozostał do listopada 1918 r.

Wojciech Korfanty
posel do parlamentu niemieckiego na powiat katowicko-zabrski

← Posel Korfanty stał się postacią popularną nie tylko na Górnym Śląsku. Korfanty wraz z żoną w czasie wypoczynku w 1904 r.

📍 Czech National digital library (Česká digitální knihovna)

← Wojciech Korfanty, posel do parlamentu niemieckiego na powiat katowicko-zabrski, Katowice 1907 r.

📍 Polona

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

← Wojciech Korfanty
(karta pocztowa,
lata 20. XX w.)
📍 Muzeum
Historii Katowic

***Mości panowie, nie chcemy ani piędzi ziemi
niemieckiej. (...) nie chcemy ani jednego
powiatu niemieckiego, tylko żądamy polskich
powiatów Górnego Śląska, Śląska Średniego,
Poznańskiego, polskich Prus Zachodnich
i polskich powiatów Prus Wschodnich.***

Mowa wygłoszona przez Wojciecha Korfantego
w Reichstagu 25 października 1918 r.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1918

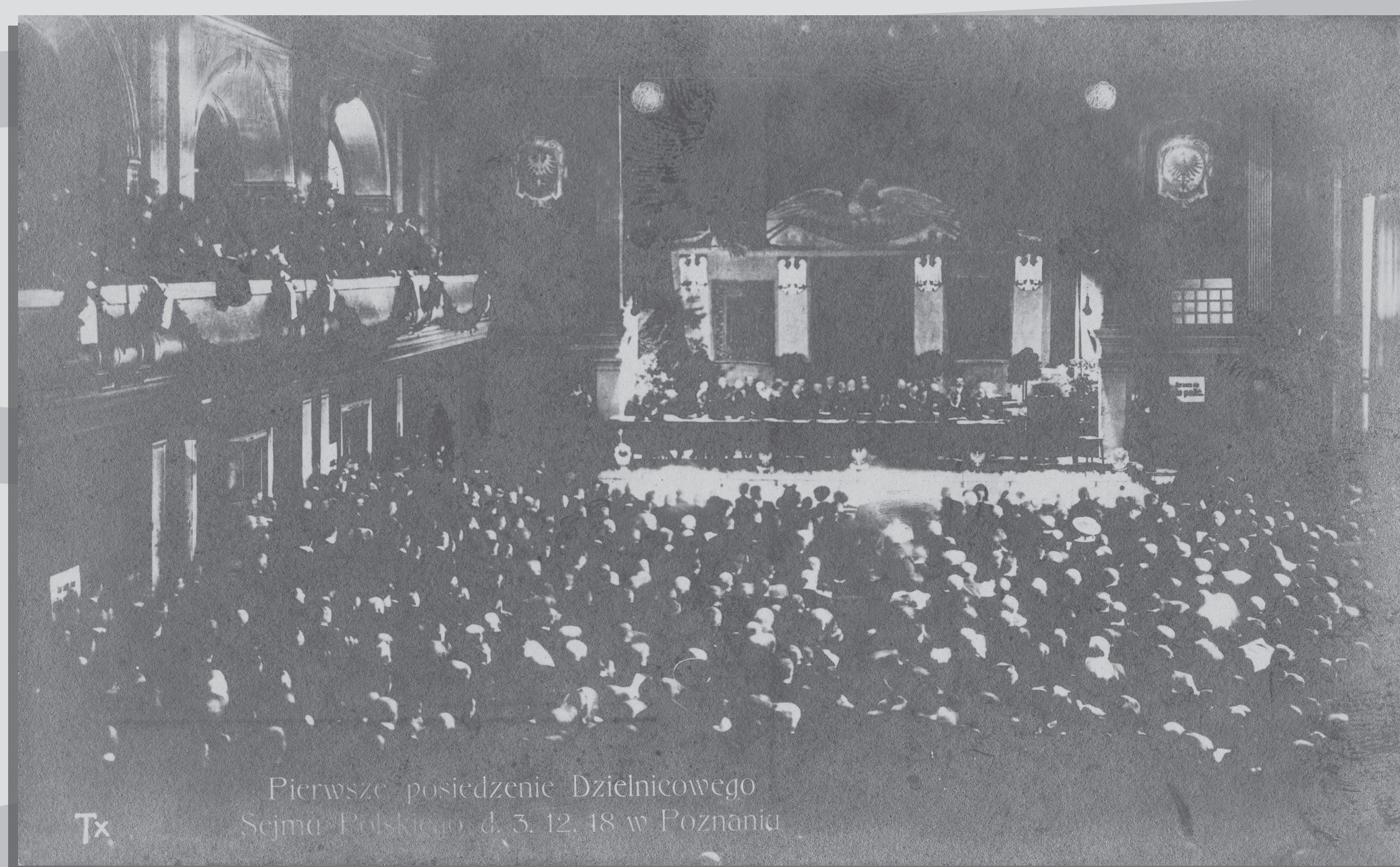
Kandydat na premiera

← Tableau z wizerunkami wielkopolskich posłów, widoczni: Władysław Seyda, Wojciech Korfanty, Stefan Łaszewski, Zygmunt Zakrzewski, Stanisław Nowicki, 1918 r.

📍 Narodowe Archiwum Cyfrowe

25 października 1918 r. Korfanty wygłosił w parlamencie berlińskim słynne przemówienie, w imieniu odradzającej się Polski żądając od Niemiec zwrotu ziem rozbiorowych i Górnego Śląska. W listopadzie opuścił Berlin, by w Poznaniu wejść w skład Naczelnej Rady Ludowej. Uczestniczył z jej ramienia w negocjacjach w Warszawie, zmierzających do utworzenia pierwszego rządu w niepodległej Rzeczypospolitej. Dla części polskiego społeczeństwa był idealnym kandydatem na premiera rządu, ale zdania tego nie podzielał Józef Piłsudski. Ich rozmowa z listopada 1918 r. dała początek wzajemnej niechęci, ciężąc na losach samego Korfantego i historii Górnego Śląska.

Pierwsze posiedzenie Dzielnicowego Sejmu Polskiego, d. 12. 18 w Poznaniu

↑ Pierwsze posiedzenie Dzielnicowego Sejmu Polskiego, Poznań 1918 r.

📍 Muzeum Historii Katowic

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1919

W Powstaniu Wielkopolskim

Reprezentując „dzielnicę pruską” odradzającej się Polski, w grudniu 1918 r. Korfanty witał w Gdańsku Ignacego Paderewskiego. Przyjazd Paderewskiego do Poznania wywołał falę entuzjazmu, która przerodziła się w powstanie szybko obejmujące całą Wielkopolskę. Korfanty nie należał do zwolenników rozstrzygnięć zbrojnych, upatrując przewagi w decyzjach dyplomatycznych. Mimo to objął funkcję powstańczego komisarza wojskowego, odpowiadając za organizację Armii Wielkopolskiej. Uczestniczył w rozmowach rozejmowych w Berlinie. Zawarty 16 lutego 1919 r. rozejm w Trewirze uniemożliwił przygotowanie niemieckiej kontrofensywy, okazując się polskim sukcesem dyplomatycznym ugruntowującym powodzenie wielkopolskiego powstania.

→ Posel
Wojciech Korfanty,
ok. 1920 r.
📷 Polona

→ Wojciech Korfanty i ks. Stanisław Adamski odbierają defiladę pierwszych oficerów Armii Wielkopolskiej, styczeń 1919 r.

📷 Narodowe Archiwum Cyfrowe

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Polski Komisarz Plebiscytowy

← Plebiscyt górnośląski odbył się 20 marca 1921 r., a jego wyniki obie strony uznały za zwycięstwo. Korfanty wysunął propozycję podziału obszaru plebiscytowego, biorąc pod uwagę głosy oddane za Polską w gminach. Argumentację Korfantego i polskich polityków podpierano dosłownym brzmieniem postanowień traktatu wersalskiego. Okładka „Kocyna”, na której Wojciech Korfanty zachęca do głosowania w plebiscycie za Polską

📍 Śląska Biblioteka Cyfrowa

Podpisany w Paryżu traktat pokojowy zawierał gwarancję przeprowadzenia na Górnym Śląsku plebiscytu nadzorowanego przez zwycięskie mocarstwa. W sierpniu 1919 r. wybuchło na Górnym Śląsku I powstanie, którego Korfanty chciał uniknąć, lękając się militarnych i politycznych konsekwencji słabo przygotowanego zrywu. Rezultatem porażki były brutalne niemieckie represje, ale także decyzja o szybkim przystąpieniu na Górny Śląsk wojsk alianckich. W grudniu 1919 r. Korfanty został powołany przez rząd RP na stanowisko polskiego Komisarza Plebiscytowego. Sprawne zarządzanie działalnością plebiscytową i zimna krew zachowana w sierpniu 1920 r. w czasie II powstania dawały spore szanse na polskie zwycięstwo w plebiscycie.

↑ Polski Komisariat Plebiscytowy. W pierwszym rzędzie pośrodku siedzi Wojciech Korfanty, obok po lewej Konstancy Wolny. U stóp pies Korfantego Moryc, Bytom, ok. 1920-1921 r.

📍 Muzeum Historii Katowic

↑ Zlot członków Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Panewnikach. Grupa widzów na trybunie. Widoczni m.in.: poseł Wojciech Korfanty (trzeci z lewej), aktor Mieczysław Frenkiel (drugi z lewej) oraz śpiewaczka Zboińska-Ruszkowska, 1919 r.

📍 Narodowe Archiwum Cyfrowe

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1921

Dyktator powstania

Wobec niekorzystnego przebiegu rozmów w sprawie podziału Górnego Śląska strona polska zdecydowała się na sięgnięcie po rozwiązanie zbrojne, jako polityczną manifestację woli Górnoszlązaków. III powstanie śląskie wybuchło z 2 na 3 maja 1921 r., a Korfanty stanął na jego czele jako dyktator. W ciągu tygodnia wojska powstańcze zajęły prawie cały obszar do „linii Korfantego”, ale niemiecka kontrofensywa, pertraktacje w sprawie wygaszania powstania i międzynarodowe negocjacje zakończyły się decyzją Ligi Narodów dopiero w październiku 1921 r. Włączenie części Górnego Śląska do RP w 1922 r. było niewątpliwie sukcesem osobistym Korfantego.

→ Wojciech Korfanty w czasie III powstania przed siedzibą dowództwa Grupy „Północ” w Tworogu
 ☑ Muzeum Historii Katowic

↑ Rysunek satyryczny obawy Niemców przed Korfantym, „Kocynder” nr 3, 1922 r.
 ☑ Śląska Biblioteka Cyfrowa

↑ Korfanty zdawał sobie sprawę z niebezpieczeństwa, jakie niesło powstanie, które mogło przerodzić się w wojnę polsko-niemiecką. Jego zdaniem powstanie miało być zaskakujące, zwycięskie i krótkotrwałe, wspomagając działania dyplomatyczne Polski i Francji. Na zdjęciu Wojciech Korfanty w czasie III powstania
 ☑ Bibliothèque Nationale de France

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

← Wojciech Korfanty.
Fotografia portretowa
📷 Narodowe Archiwum Cyfrowe

Po raz trzeci w ostatnich dwóch latach chwytamy za broń o nasze wyzwolenie spod jarzma niemieckiego, po raz trzeci świat patrzy na lejącą się krew ludu na te tysiące bohaterskich robotników i chłopów, którzy życie swoje oddają w ofierze za wyzwolenie spod panowania niemieckiego i za połączenie się z Polską.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Odezwa Korfantego 19 maja 1921 r.
„Głos Śląski. Gazeta polska dla ludu polsko-katolickiego”

1922

Kandydat na premiera

↑ Poseł Wojciech Korfanty, 1925 r.
 📄 Narodowe Archiwum Cyfrowe

→ Wojciech Korfanty umiejętnie i skutecznie łączył działalność polityczną z aktywnością w radach nadzorczych śląskich spółek. Rysunek satyryczny Antoniego Romanowicza przedstawia pożegnanie gen. Henri Le Ronda z Wojciechem Korfantym. Wskazano na profity ekonomiczne obu polityków, wynikające z powstania polsko-francuskiej spółki „Skarboferm”. „Kocynder” nr 14, 1922

📄 Śląska Biblioteka Cyfrowa

W 1922 r. Wojciech Korfanty bezskutecznie zabiegał o stanowisko premiera, czemu na przeszkodzie stanęła negatywna opinia Józefa Piłsudskiego. Krótkotrwałym pocieszeniem było stanowisko wicepremiera w rządzie Wincentego Witosa w 1923 r. Pozostawał czynnym politykiem II RP jako poseł, był liderem Chrześcijańskiej Demokracji w lokalnym Sejmie Śląskim, w którym zasiadał jako poseł od 1922 r., stojąc na czele prawicowego Bloku Narodowego.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Nie tylko polityk

Wojciech Korfanty, znakomity mówca, wybitny publicysta, zręczny dyplomata oraz inteligentny polityk był także troskliwym mężem i ojcem. Z żoną Elżbietą miał czwórkę dzieci (Marię, Halżkę, Zbigniewa i Witolda). Dzieci otrzymały od ojca staranną domową edukację w języku ojczystym. W latach trzydziestych Korfanty stworzył najnowocześniejszą spółkę wydawniczą w ówczesnej Polsce – Polonię i stał się szefem koncernu prasowego. Najważniejszym wydawnictwem koncernu był nowoczesny i opiniotwórczy dziennik „Polonia”.

→ Posel Wojciech Korfanty, 1928 r.
📍 Narodowe Archiwum Cyfrowe

↑ Na łamach wydawanej przez „Polonię” popołudniówki „Siedem groszy” publikowano jeden z pierwszych polskich komiksów, ukazujący przygody bezrobotnego Froncka. „Polonia”, Katowice 1936 r.
📍 POLONA

↑ Wojciech Korfanty z synem Witoldem (z lewej), Zakopane 1933 r.
📍 Muzeum Historii Katowic

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Opozycjonista

↑ Senator Wojciech Korfanty, świadek obrony w procesie brzeskim, podczas składania zeznań, 1931-1932 r.

📄 Narodowe Archiwum Cyfrowe

→ Na łamach prasy bezwzględnie atakowano Korfantego, sugerując jego proniemieckie nastawienie. „Kocynder” (dodatek wyborczy) ukazuje pojedynek sanacyjnego wojewody Michała Grażyńskiego z Wojciechem Korfantym, Katowice 1928 r.

📄 Śląska Biblioteka Cyfrowa

Zbrojne przejęcie władzy w maju 1926 r. Korfanty uważał za polityczną zbrodnię, wskazując Piłsudskiego jako jej sprawcę. Po przewrocie majowym stał się celem propagandowej nagonki ze strony sanacji, wytaczano mu procesy, starając się zniszczyć jego wizerunek. Szczególnie uciążliwy był konflikt Korfantego z Michałem Grażyńskim, sanacyjnym wojewodą śląskim. W 1930 r. Korfantego uwięziono w Twierdzy Brzeskiej, choć prokuratura ostatecznie nie potrafiła postawić mu wystarczających zarzutów. Pobyt w Brześciu zrujnował jego zdrowie, po zwolnieniu na krótko powrócił do czynnej polityki. Obawiając się kolejnego aresztowania zdecydował się w 1935 r. wyemigrować do Czechosłowacji.

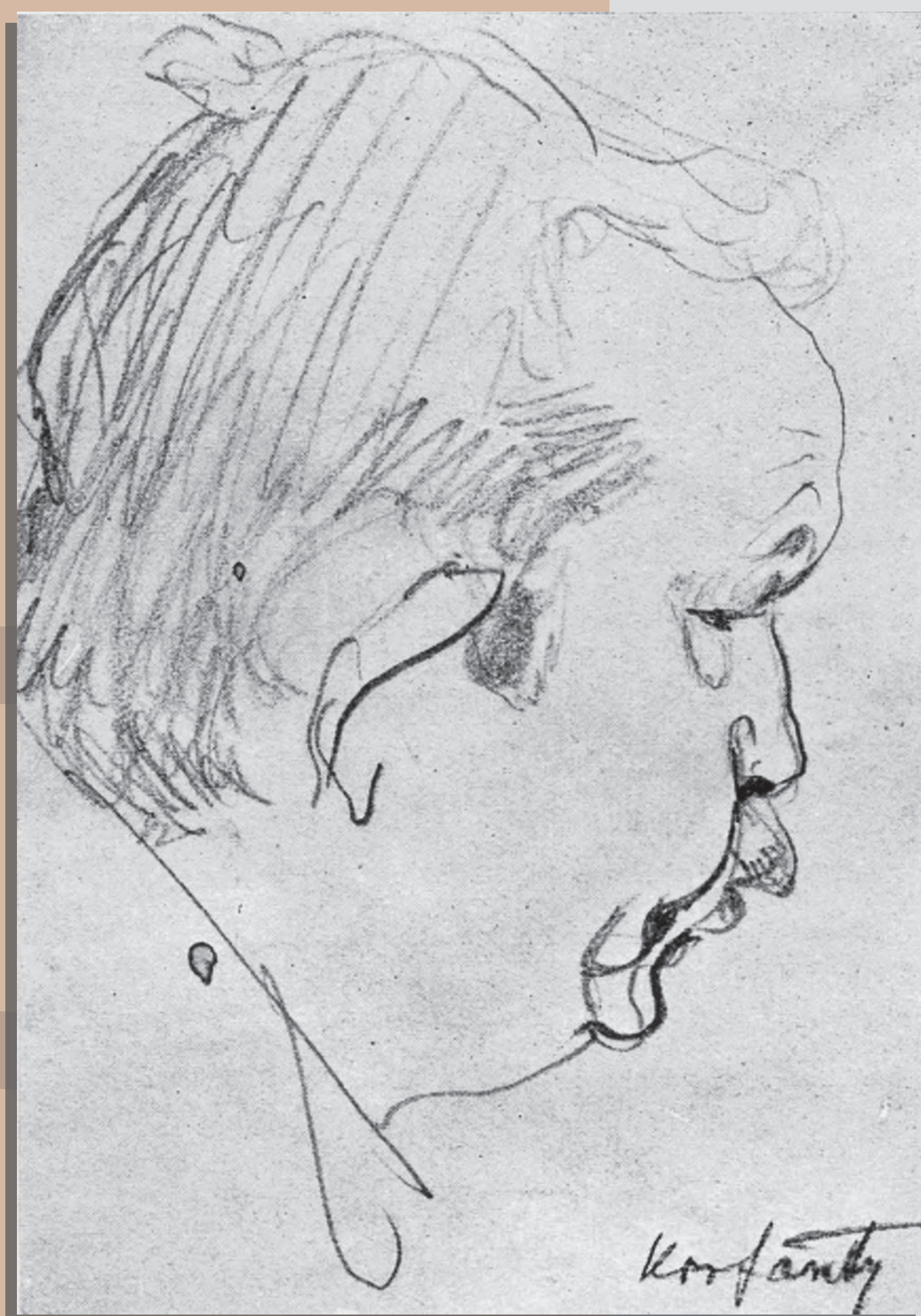
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1935

Na emigracji

Na emigracji Wojciech Korfanty włączył się w działalność Frontu Morges (politycznego porozumienia działaczy stronnictw antysanacyjnych). Był prezesem powołanej w 1937 r. partii Stronnictwo Pracy. Zdecydował się na powrót do kraju, kiedy Czechosłowacja została zajęta przez hitlerowców. Po powrocie do kraju został aresztowany przez sanację i osadzony na Pawiaku, gdzie przetrzymywano go mimo choroby przez 82 dni. W obliczu politycznego skandalu ciężko chorego Korfantego zwolniono z więzienia. Zmarł 17 sierpnia 1939 r. Jego pogrzeb stał się manifestacją patriotyczną i polityczną o charakterze antysanacyjnym. W Warszawie i Katowicach żegnały go tłumy.

→ Wojciech Korfanty z synem Witoldem, Czechosłowacja 1937 r.
 📍 Muzeum Historii Katowic

↑ Pogrzeb Korfantego był olbrzymią manifestacją na jego cześć tak w Warszawie, jak i w Katowicach. Na fotografii kondukt pogrzebowy w Warszawie, 18 sierpnia 1939 r.

📍 Narodowe Archiwum Cyfrowe

↑ Rysunek przedstawiający Wojciecha Korfantego, Publikacja: Artur Schroeder, Kazimierz Sichulski (karykatury), Kraków 1931 r.
 📍 POLONA

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

(...) postępowanie z Korfantym w ostatnich latach Polski było haniebne. (...) Korfanty, powodując się wyłącznie patriotyzmem, powrócił do kraju. Został aresztowany, osadzony w więzieniu, co spowodowało jego chorobę i śmierć. Wypuszczono go dopiero na kilka dni przed śmiercią, gdy nie było wątpliwości, że umrze. Nie szanując zasług tego człowieka, nie uszanowano historii Śląska.

Stanisław Cat-Mackiewicz
„Historia Polski od 11 listopada 1918 do 17 września 1939”

ZASŁUŻONEMU
SYNOWI
ZIEMI ŚLĄSKIEJ
SPOŁECZEŃSTWO
1947

← Doczesne szczątki Wojciecha Korfanteo spoczęły 20 sierpnia 1939 r. w rodzinnym grobowcu na katowickim cmentarzu przy ul. Francuskiej.
📍 Anna Zaczkowska

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Pamięć o Korfantom

Dyktator III powstania śląskiego stał się współtwórcą odrodzenia Rzeczypospolitej. Przeżył w życiu drogę, która doprowadziła go do postawy demokratycznej, opartej na uniwersalistycznej myśli chrześcijańskiej. Współcześnie jego postać i myśl polityczną upamiętniają nazwy ulic i pomniki, Korfanty patronuje szkołom i instytucjom naukowym, a jego imię wita gości katowickiego lotniska (Katowice Wojciech Korfanty Airport). Nieprzejednany i bezkompromisowy oraz odważny takim zapisał się w historii.

***Gdy jestem przekonany,
że mam słuszość,
nieugięcie z całą zaciętością
śląską walczę o swój pogląd
i w tej walce ryzykuję
wszystko.***

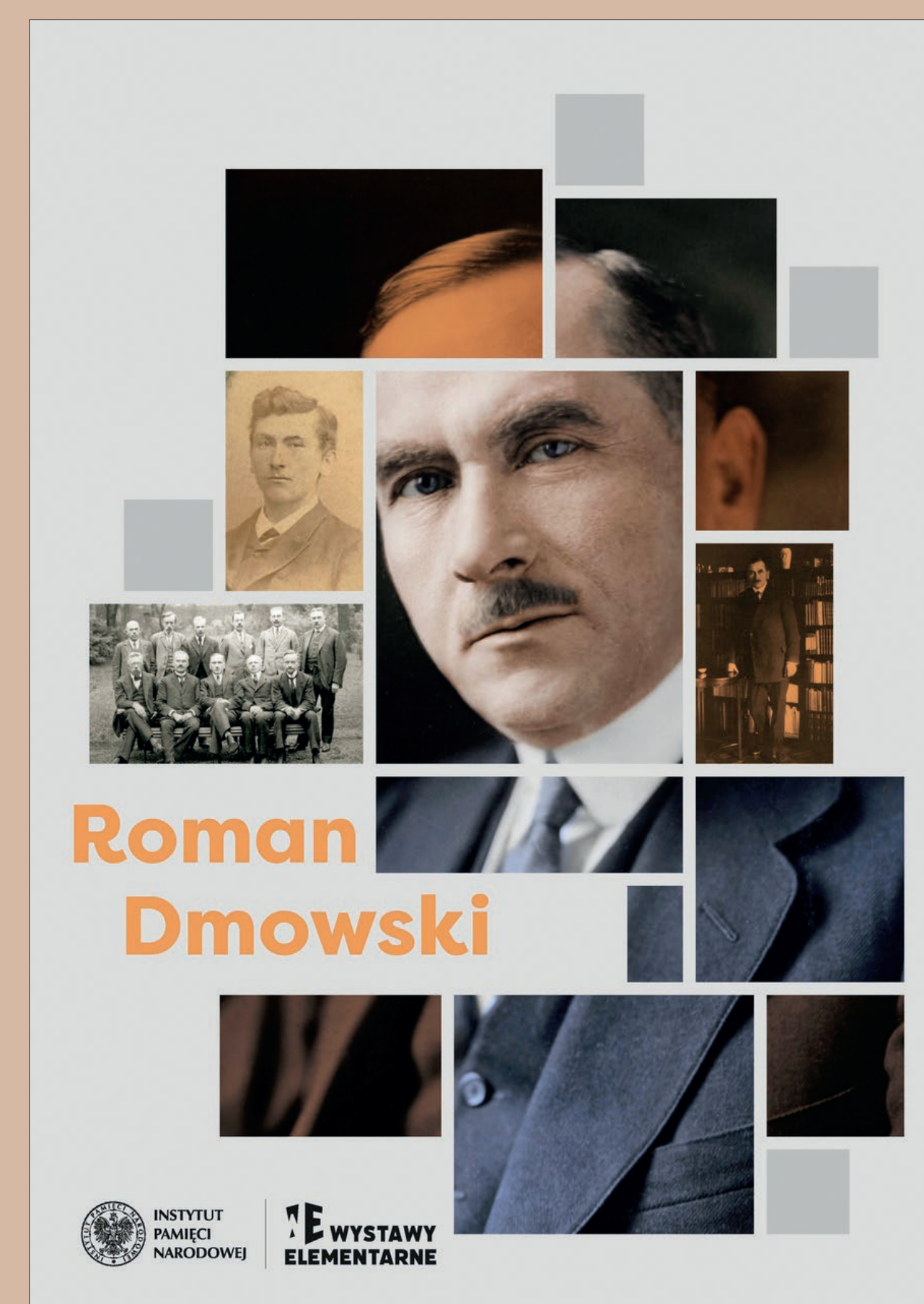
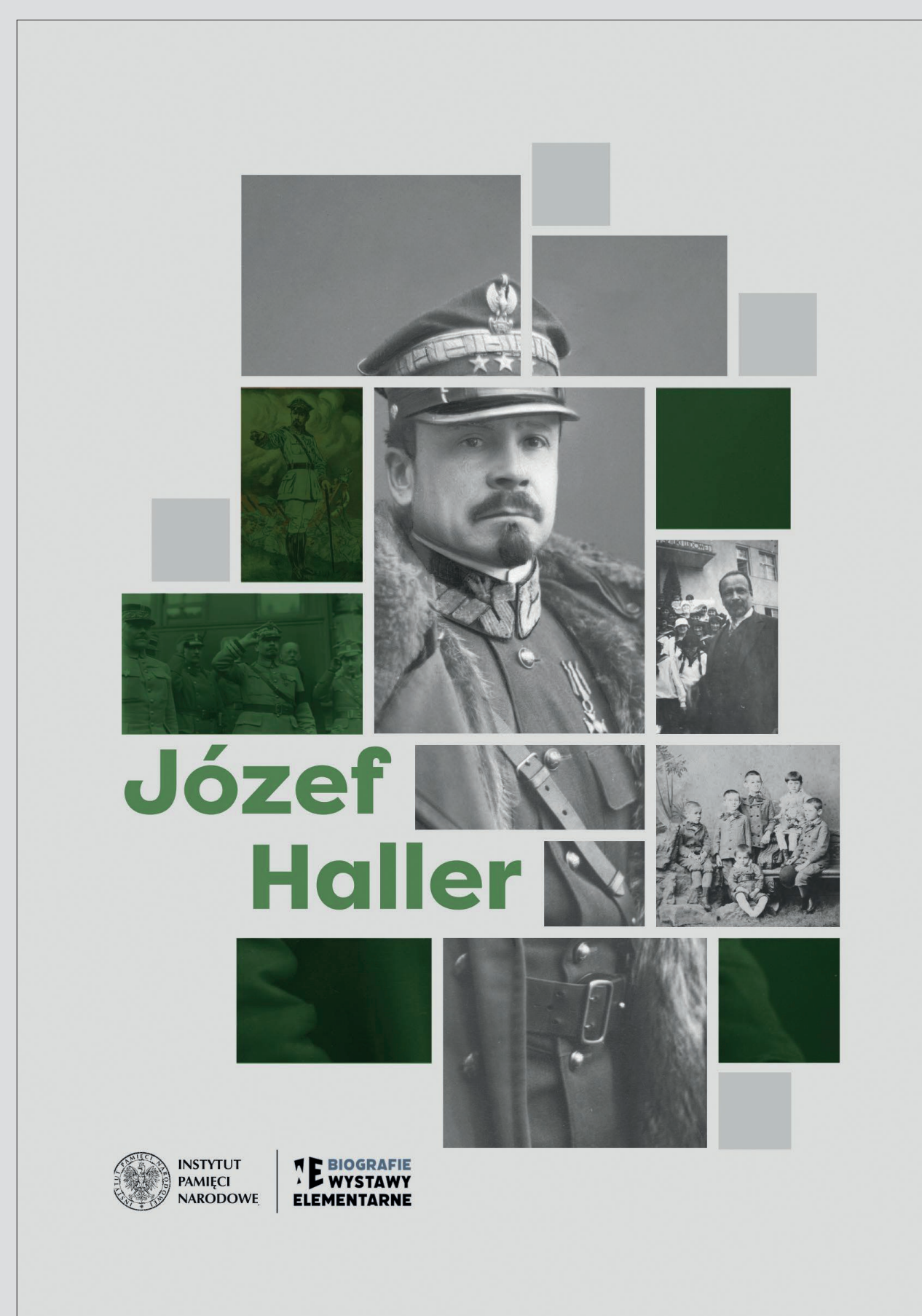
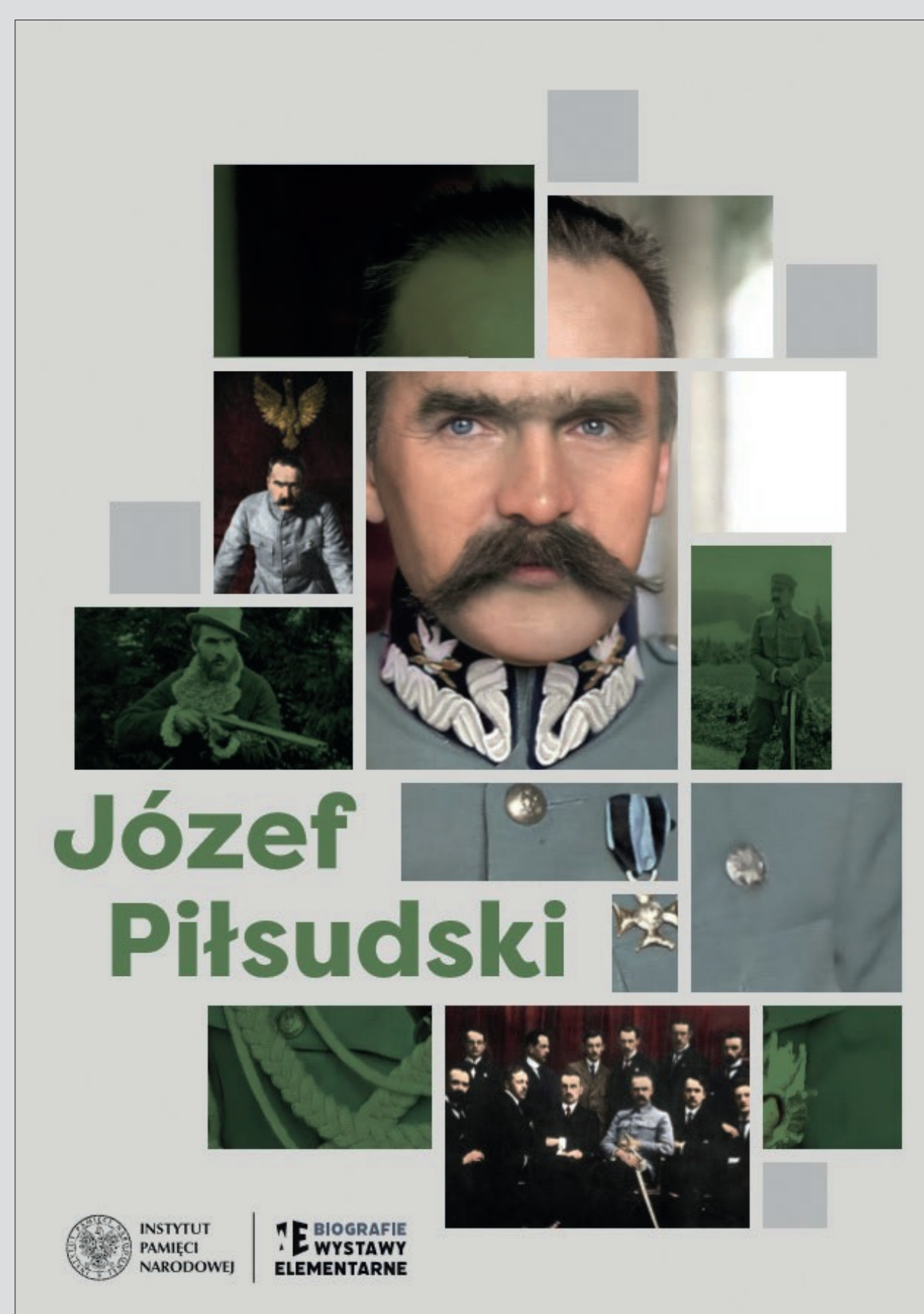
Odezwa Wojciecha Korfantego
do ludu śląskiego

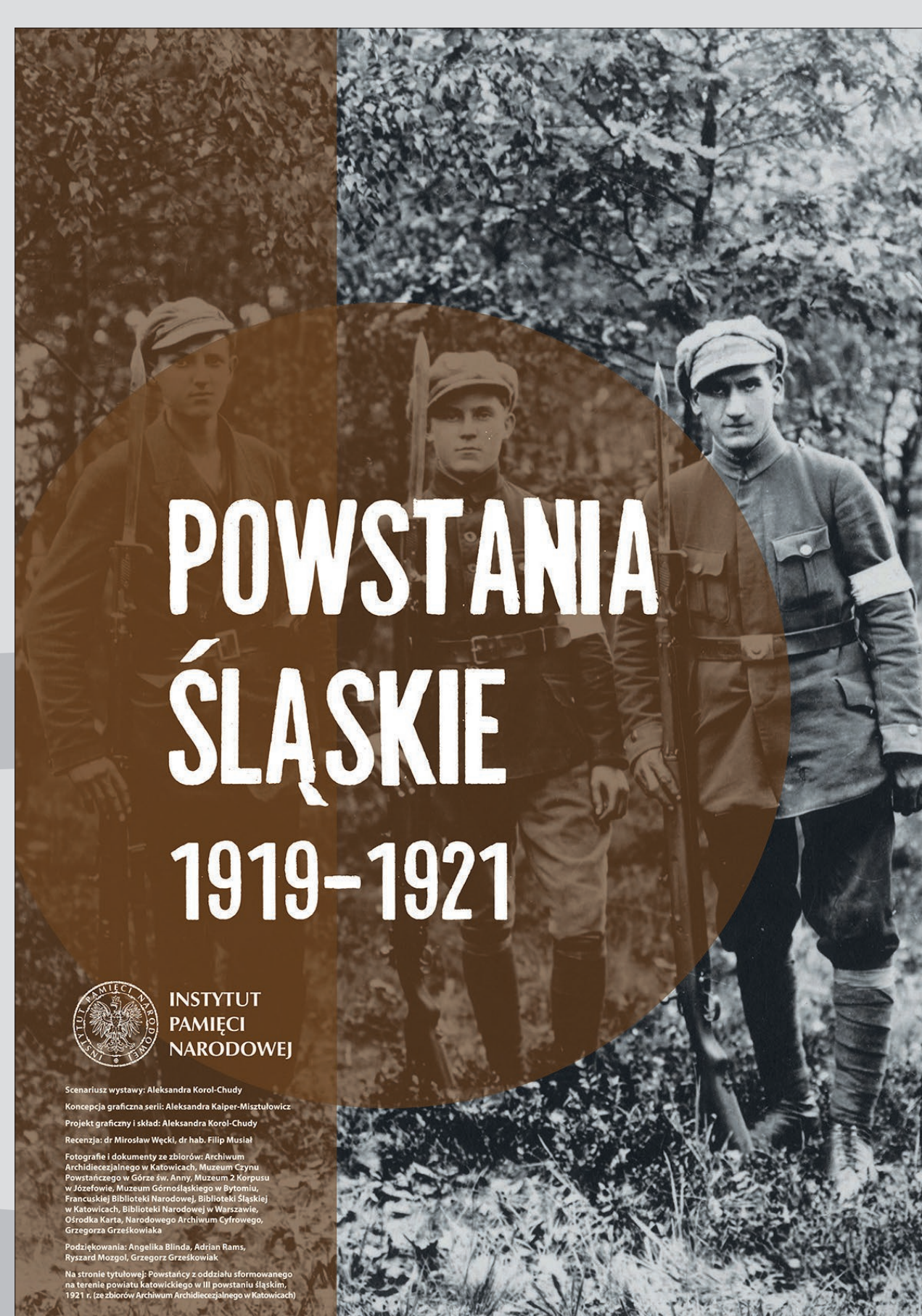
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

↑ Pomnik Wojciecha Korfantego w Warszawie, 2021 r.
📷 Anna Zaczkowska

Zobacz więcej wystaw z serii na www.edukacja.ipn.gov.pl

Zobacz inne wystawy Elementarne:

Autor Wystawy: dr Anna Zaczowska

Recenzja: dr Mirosław Węcki

Koncepcja graficzna serii: Paulina Żak

Skład: Aleksandra Korol-Chudy

W wystawie wykorzystano zdjęcia: POLONA, EUROPEANA, Biblioteka Narodowa Francji (Bibliothèque Nationale de France), Biblioteka Narodowa Republiki Czeskiej, KRAMERIUS (Česká digitální knihovna), Muzeum Historii Katowic, Śląska Biblioteka Cyfrowa, Narodowe Archiwum Cyfrowe

Podziękowania dla Kolegów i Koleżanek z Przystanek Historia – Centrum Edukacyjne IPN w Katowicach im. Henryka Sławika

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**